

5.5. ОЦІНКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ-ЧИТАЧА ЗА КОМПЕТЕНЦІЯМИ

Компетентнісно-діяльнісна модель літературної освіти школярів ураховує набір визначених компетенцій учня-читача, зорієнтована на предметний і міжпредметний рівні, уключає загальні критерії літературної компетентності школярів, систему цілей і діагностичних здатностей. Отже, можемо виділити складники, за якими оцінюватиметься сформованість літературної компетентності учня-читача за компетенціями.

Система компетенцій, якими оволодіває учень-читач під час літературної освіти, складається з компонентів, які можуть учителем структуруватися до рівнів навчальних досягнень і реалізовуватися в нормах оцінок, що визначені Міністерством освіти й науки України, і встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь, навичок і літературних компетенцій школяра та показником оцінки його компетентності в балах.

Нижче подано компоненти початкового, середнього, достатнього і високого рівнів по кожній із можливих змістових ліній літературної освіти школярів, компетентностей, компетенцій у системі духовно-мистецької культури. Вони продиктовані Державним стандартом базової і повної освіти літературного компонента освітньої галузі «Мови і літератури» [2], практикою вивчення літератури в різних типах середніх загальноосвітніх навчальних закладах основної і старшої школи та нашими доповненнями, які подані в параграфі 5.4.

Запропонований набір літературних компетенцій як «базові предметні» продиктовано вимогами Державного стандарту взагалі й літературного компонента зокрема, практикою учителів-словесників, досвіду автора, який описано в ряді публікацій [11, 12-15], та вимогами наказу Міністерства освіти і науки України щодо загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти й може бути таким:

АКСІОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ

<i>Рівні набуття, досягнення</i>	<i>Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача</i>
I. Початковий (розпізнавання)	<ul style="list-style-type: none"> — уміє з допомогою словесника, товаришів вибудовувати особисті ціннісні орієнтири під впливом художнього твору, який вивчається, специфіки читацької діяльності, психологічних, інтелектуальних можливостей і соціальних викликів; — володіє елементарними способами самовизначення в ситуаціях вибору позиції на основі запропонованої автором художнього твору або/і власної;

Шуляр В.І.

	<ul style="list-style-type: none"> — уміє приймати рішення, брати відповідальність за їх наслідки залежно від навчальної, життєвої ситуації, системи обраних або/і власно вибудованої системи цінностей; — виявляє бажання жити й діяти за аналогом або/і особистісною ціннісною парадигмою; — може обґрунтувати вибір ціннісно-поведінкової моделі літературного персонажа, висловлювати своє ставлення з проекцією на власну позицію
<p align="center">II. Середній (відтворення)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — формулює особисті ціннісні орієнтири відповідно до представленої автором художнього твору поведінкової моделі, після аналізу та інтерпретації тексту, вивчення творчості письменника; — розуміє недоречність механістичного копіювання поведінки, системи ціннісних орієнтирів, що представлені автором в умовно змодельованих життєвих ситуаціях літературних персонажів; — вибирає самостійно або/і під керівництвом способи самовизначення щодо оцінки дій і вчинків персонажів і своїх, що стануть основою ціннісної моделі; — узгоджує свої рішення з наслідками власної поведінки у відповідності до ціннісної моделі, представленої автором, або/і вибудованої самостійно; — може прогнозувати свої дії і вчинки, їх оцінювати відповідно до авторської або/і особистісної ціннісної парадигми; — забезпечує свою сформовану ціннісну парадигму власною поведінкою, позицією в навчанні та житті
<p align="center">III. Достатній (конструювання)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — коригує сформовану власну систему цінностей у процесі літературно-мистецької співпраці, намагається відповідати їй, збагачуючи своє Я-людини-читача; — достатньо володіє способами самовизначення, самооцінки в ситуаціях вибору на основі власної позиції з урахуванням умовно змодельованої картини життя літературних героїв як носіїв системи людських і національних цінностей; — демонструє здатний шляхом вироблення літературного продукту, своєї поведінки власне ставлення, активну життєву позицію; — реалізує індивідуальну освітню й ціннісну траєкторію в повсякденному житті з урахуванням загальнолюдських, національних та етнічних вимог і норм
<p align="center">IV. Високий (творення)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — має сформовану (на сьогоднішній день) власну ціннісну парадигму, яка узгоджена відповідно до літературно-мистецького матеріалу, що вивчався; — досконало володіє способами самовизначення, самооцінки в ситуаціях вибору на основі тих художніх творів, які прочитані як програмові та самостійно вибрані, із власної громадянської і людської позиції; — уміє приймати адекватні рішення, брати на себе відповідальність за їх наслідки, жити і діяти, узгоджуючи свою позицію з загальнолюдськими, вітчизняними й етнічними вимогами, не втрачаючи свого Я; — сповна реалізує свої людські, читачькі, професійні потенції відповідно до сформованої ціннісно-етичної парадигми як успішної, толерантної, конкурентоспроможної Я-особистості

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
I. Початковий (розпізнавання)	<ul style="list-style-type: none"> — розуміє і відтворює окремі факти, епізоди з життя письменника, літературного персонажа; — дає відповідь на питання; — вибудовує на репродуктивному рівні повідомлення, зазначаючи назву твору, імена й прізвища, події, факти; — упізнає літературний факт за описом або визначенням; — може назвати жанр твору, указати уривок або головних персонажів, висловити своє ставлення, недостатньо аргументуючи його; — упізнати, назвати теоретико-літературні поняття.
II. Середній (відтворення)	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє розуміння фактів, пов'язаних із життям і творчістю письменника, системи змодельованих подій, персонажів художнього твору; — передає суть події, що відбуваються у творі, розкриває зміст епізодів, подій, художнього твору в цілому; — вибудовує повідомлення, сформулювавши тезу та навівши 1-2 аргументи; — висловлює оцінювальне судження описаного; — використовує різні види переказування (стисле, вибіркоче, детальне); — розкриває, з'ясовує зміст теоретико-літературних понять, може навести приклади; — помічає фактичні помилки, мовленнєві, виправляє самостійно або/і за допомогою вчителя, товаришів
III. Достатній (конструювання)	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє здатність будувати тексти у згорнутому та поширеному варіантах, стисло й повно давати відповіді на питання; самостійно або/і під керівництвом учителя залучає для опрацювання різні джерела інформації; — встановлює і пояснює причинно-наслідкові зв'язки між особистістю письменника й соціальними явищами, його біографією і творчістю, між подіями в художньому творі, між темою твору й культурологічним контекстом епохи, в яку він був написаний; — виявляє розуміння й уміння різних видів аналізу, застосовуючи в практиці своєї літературної діяльності; характеризує літературний процес, творчість письменника(-ів), героїв художнього твору(-ів); — аналізує й інтерпретує художній твір, образи (за зразком, алгоритмом, у стандартних і нових ситуаціях), застосовуючи теоретико-літературний інструментарій; — аргументує свої враження від прочитаного; наводить докази на підтвердження висловленої думки, ураховуючи жанрово-стильову манеру письма художника слова, композиційну особливість твору, свій життєвий і читацький досвід, щоб пізнати «Я-себе-соціум»; — переважно самостійно виправляє допущені помилки

Шуляр В.І.

IV. Високий (творення)	<ul style="list-style-type: none"> — досконало й вільно володіє матеріалом та навичками різних видів аналізу з доречним їх застосуванням; — самостійно опрацьовує і використовує різні джерела інформації; виявляє здатність в оцінюванні художньо-мистецької вартісності твору, особистості письменника, його творчості, літератури взагалі на інтелектуально-емоційному та аналітичному рівнях, у власному культурологічному контексті; — уміє продовжити задум письменника чи підготувати авторський текст із урахуванням жанрово-стильової манери письма митця, культурно-історичних умов, у яких писався твір, логіки подій, обставин життя і творчості автора; — створює власний художній текст, вибудовуючи систему подій, художніх образів зі своєю, індивідуальною інтерпретацією; — як правило, не припускається помилок, може самостійно їх виправляти в своєму та чужому мовленні (за наявності)
---------------------------------------	---

КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
I. Початковий (розпізнавання)	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє готовність вислухати і вступити в розмову, іноді вести суперечку або/і брати участь у дискусії; — висловлює свою думку, не аргументуючи її; — читає (розказує) підготовлений текст напам'ять, як правило, за заздалегідь підготовленою партитурою засобів виразності; — дає відповідь на запитання, переказує текст, уривок, але з використанням плану, схеми і т. ін.; — має недостатній досвід публічного виступу серед однокласників; діалог із товаришем, учителем під час вивчення художнього твору проводить на елементарному рівні; — поважає чужу думку, прислухається до порад і рекомендацій щодо побудови різного типу висловлювання; — може побудувати усне й письмове повідомлення за прочитаним твором; — допущенні помилки в усному й письмовому мовленні редагує, пояснює після попередньої перевірки вчителем
II. Середній (відтворення)	<ul style="list-style-type: none"> — готовий вступити у спілкування, керуючись пізнавальними й особистими мотивами; — готовий і вміє чути й слухати іншого, щоб вести діалог; — висловлює переважно грамотно свої думки в монологічному мовленні за прочитаним художнім твором; — може після зауважень і рекомендацій учителя, товариша скоригувати свій виступ; — будує повідомлення від імені читача, літературного персонажа і т. ін.; — використовує різні види повідомлень, переказування, типи мовлення (опис, розповідь, роздум), якщо запропоновано план, алгоритм, схема, модель;

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

	<ul style="list-style-type: none"> – поширює тезу, використовує декілька аргументів із запропонованих або/ї самостійно; виявляє навички різних видів читання/розказування творів за самостійно й заздалегідь підготовленою партитурою; – бере участь у дискусіях, обговоренні; поважає думку опонента; – готовий в основному зайняти свою позицію, поставити себе на місце іншого; – готує за зразком відгук на прочитаний/ переглянутий твір; – пропонує анотовані списки до творчості одного письменника; – орієнтується в періодичних виданнях з метою їх презентації під час вивчення літературно-мистецького матеріалу; – помічає змістові, мовленнєві, граматичні, стилістичні, у письмовому мовленні – орфографічні та пунктуаційні помилки, виправляє їх самостійно або/ї за допомогою вчителя, товаришів
<p style="text-align: center;">III. Достатній (конструювання)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – готовий вступити в розмову, діалог за прочитаним/переглянутим літературно-мистецьким твором; – аргументовано висловлює свою точку зору усно й письмово, використовуючи різні види й типи мовлення; – уміє коректно, толерантно виступати під час дискусії, суперечки, поважаючи думку іншого, спростовує чи заперечує її; – має достатній досвід публічного виступу, готує письмове повідомлення, реферат, доповідь за 2-3 джерелами; – готує бібліографічний список літератури до запропонованої проблеми, теми, користуючись різними каталогами; – самостійно складає різні плани, модель-схему виступу, повідомлення, творчої роботи, яка враховує в більшості своїй родову й жанровість манеру конкретного письменника, творчість якого вивчається на даний момент; – використовує можливі міжпредметні зв'язки, проводить літературні паралелі та мистецькі аналогії; – реалізує свою літературну творчість за зразком до вивчуваного твору; – достатньо грамотно володіє усним і писемним мовленням; – оптимально використовує засоби виразного читання для відтворення/передачі ідейно-естетичного задуму автора художнього твору; презентує усно, письмово, з використанням інформаційних технологій різні літературно-мистецькі видання; – виступає публічно з повідомленням, реферативним дослідженням серед однокласників, на читацькій конференції; – готовий адекватно вибудувувати свій виступ, зважаючи на склад аудиторії, ситуації; – має сформоване почуття самоповаги й поваги до іншої людини, культури, іншої думки, позиції тощо; – переважно самостійно виправляє допущені помилки, класифікує з використанням алгоритму, схеми
<p style="text-align: center;">IV. Високій (творення)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – готовий уступити в розмову, діалог за прочитаним/переглянутим літературно-мистецьким твором, керуючись пізнавальними, діловими, особистісними мотивами;

Шуляр В.І.

	<ul style="list-style-type: none"> — веде цивілізований діалог на принципах плюралізму думок, поваги й толерантного ставлення до інших тверджень, культурних явищ різних національностей; — коригує свою поведінку під час спілкування; — матеріалізує свої знання, уміння, навички, здатності в літературно-мистецький продукт, який є логічним продовженням прочитаного/ побаченого або/і створює оригінальний власний текст; — здійснює порівняльне, компаративне, культурологічне зіставлення текстів, вибудовуючи систему подій, художніх образів зі своєю власною індивідуальною інтерпретацією, відповідно до жанрово-стильової манери письма митця або/і власної, культурно-історичних умов тощо; — виявляє лідерські уміння, здатність керувати процесом спілкування; — має досвід публічних виступів, взаємодії з різними групами людей; — застосовує засоби виразного читання з метою майстерного донесення до слухача ідейно-естетичної домінанти художнього твору; — активно використовує різнопланові джерела інформації як на папероносіях, так і електронних; — виявляє позитивні навички спілкування в полікультурному, поліетнічному й багатоконфесійному просторі, які базуються на знаннях історичних коренів і традицій різних національних спільнот і соціальних груп; — демонструє за будь-яких обставин почуття поваги до себе, інших, толерантно ставиться до носіїв різних культур; — як правило, не припускається помилок, може самостійно їх виправляти в своєму та чужому мовленні (за наявності), класифікувати
--	--

КУЛЬТУРОЛОГІЧНО-ПОРІВНЯЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
I. Початковий (розпізнавання)	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє елементарні знання й навички в оцінці найважливіших досягнень вітчизняної і світової культури; — розробляє проекти культурологічного спрямування в групі, за підтримки товаришів, під керівництвом учителя літератури, мистецтва тощо; — застосовує засоби й технології інтеркультурної взаємодії під керівництвом і в групі; — може адекватно оцінити твори літератури в житті читача/глядача, порівняти тощо; — володіє елементарними мовленнєвими навичками рідної й одної іноземної мови та нормами мовної культури в процесі комунікації; — має початковий рівень знань національних традицій і обрядів, виявляє їх у літературі, мистецтві; — виявляє почуття взаємоповаги до людей різних мов, культур, релігій; — володіє елементарними методами самовиховання, які зорієнтовані на традиції вітчизняні та інших національностей;

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

	<ul style="list-style-type: none"> – вибудовує свою поведінкову модель на основі ціннісних орієнтирів, які закладено у творах літератури, мистецтва різних народів, узгоджує з вітчизняними нормами, правилами, традиціями; – виявляє толерантне ставлення до інших культур, намагається жити й діяти відповідно до особисто вибудованої моделі
II. Середній (відтворення)	<ul style="list-style-type: none"> – виявляє знання й навички в оцінці найважливіших досягнень вітчизняної і світової культури; – розробляє проекти культурологічного спрямування, відтворюючи досвід вітчизняний та інших націй, культур; – оптимально використовує засоби й методи інтеркультурної технології в осягненні досвіду культур різних народів, націй, релігій; – оцінює твори літератури й мистецтва в зіставленні, порівнянні, виявляючи типове, оригінальне й своєрідне; – користується державною, рідною й іноземною мовами для осягнення національної культурної спадщини та інших народів у процесі комунікації; – розуміється на національних традиціях, обрядах і звичаях, які втілено в той чи інший мистецький текст, розшифровує символіку, зіставляючи з літературним твором (-ми); – володіє й демонструє толерантне ставлення до різних культур, традицій, вибудовуючи свою поведінкову модель; – здатний до конструктивної діяльності, поєднати традиції та звичаї в умовах культурного, мовного та релігійного розмаїття
III. Достатній (конструювання)	<ul style="list-style-type: none"> – демонструє достатні знання й навички в оцінці найважливіших досягнень вітчизняної і світової культури; – розробляє проекти культурологічного спрямування переважно самостійно, конструктивно працює в групі, виявляючи ставлення до власної діяльності та діяльності інших; – ефективно використовує засоби й методи інтеркультурної технології для осягнення досвіду культур різних народів, націй, релігій; – володіє досконало державною мовою та на достатньому рівні іноземною мовою для прочитання й осягнення різних текстів у процесі міжкультурної комунікації; – демонструє під час своєї поведінки толерантне й конструктивне ставлення до традицій різних культур, адекватно оцінюючи місце вітчизняної спадщини у просторі світового виміру
IV. Високий (творення)	<ul style="list-style-type: none"> – ефективно використовує знання й застосовує їх для аналізу й оцінки досягнень світової, європейської й вітчизняної науки та культури; – адекватно оцінює твори літератури й мистецтва в зіставленні, порівнянні, виявляючи типове, оригінальне й своєрідне; – активно застосовує під час розробки культурологічних проектів у системі літературної освіти засоби й технології інтеркультурної взаємодії; – виявляє високий рівень користування українською, рідною та іноземною мовами з метою підвищення свого культурного рівня під час опрацювання різнопланових мистецьких текстів;

Шуляр В.І.

	<ul style="list-style-type: none"> — демонструє високу здатність до матеріалізації культурологічних проєктів, ефективного застосування мовленнєвих навичок і норм відповідної мовної культури, символів, текстів у процесі комунікації; — творчо застосовує методи самовиховання, які враховують його індивідуальність, а також своєрідне й оригінальне в системі національних і європейських цінностей для вибудови своєї життєвої стратегії, поведінкових моделей; — толерантно й гуманно зорієнтована особистість, здатна конструктивно та адекватно жити й діяти в умовах культурного, мовного, релігійного різноманіття
--	---

ДІЯЛЬНІСНО-ОПЕРАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
I. Початковий (розпізнавання)	<ul style="list-style-type: none"> — має уявлення про різні види діяльності, загальну структуру діяльності (цілеутворення, планування, реалізація, аналізу результатів); — ставить із допомогою вчителя мету, визначає завдання свого літературного розвитку відповідно до теми, яка вивчається, життєвої або/і професійної ситуації; — аналізує досягнутий результат, може провести елементарні дії щодо оцінювання за зразком, визначеними критеріями своєї читачької діяльності, товариша; — володіє прийомами рефлексії; — виявляє окремі уміння до аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, виділяє конкретне й загальне, головне й другорядне та ін.; — послуговується різними джерелами інформації під час виконання репродуктивних завдань, фіксує прочитане через прості форми записів (простий і частково складний план; дає назви розділам; епізодам; укладає таблицю) тощо. — ставить питання до літературних фактів і явищ на рецептивно-репродуктивному рівні; — виявляє розуміння/нерозуміння умовно змодельованих у художньому творі картин життя; — вступає в діалог, може працювати в колективі з метою вирішення літературно-мистецьких проблем; — використовує деякі прийоми запам'ятовування, розвиває своє логічне, образне мислення тощо; — описує результати, робить елементарні висновки
II. Середній (відтворення)	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє уміння користуватися різними видами діяльності під керівництвом учителя; — використовує прийоми побудови системи літературних цілей до теми, що вивчається; — проводить рефлексійні дії, оцінювання літературних досягнень власних і товариша під контролем учителя; — володіє певним набором навичок до аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, виділяє конкретне й загальне, головне й другорядне та ін.;

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

	<ul style="list-style-type: none"> — виявляє уміння користуватися різними видами діяльності під керівництвом учителя; — використовує прийоми побудови системи літературних цілей до теми, що вивчається; — проводить рефлексійні дії, оцінювання літературних досягнень власних і товариша під контролем учителя; — володіє певним набором навичок до аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, виділяє конкретне й загальне, головне й другорядне та ін.; — використовує доречно різні способи й резерви розвитку різних типів пам'яті, уваги, мислення на основі літературно-мистецького матеріалу; — коректно веде діалог, дискусію, працюючи над вирішенням літературно-мистецької проблеми в парі, малій групі, колективі; — може вибудувати набір питань і завдань, які засвідчують уміння поєднувати розпізнавання літературних фактів, сюжетних елементів, відтворювати описані картини, події, давати їм оцінку тощо; — представляє результати співпраці з художнім твором, самостійно, з товаришем, робить і пояснює висновки до проведеної читацької діяльності
<p style="text-align: center;">III. Достатній (конструювання)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — доцільно послуговується різними видами діяльності як самостійно, так і під керівництвом учителя; — має певний досвід самостійної побудови ціле- утворювальної системи своєї читацької діяльності; — організовує свої дії на самостійне досягнення результату, пояснює свої дії як читача, робить вагомі висновки, визначає перспективи розвитку; — вибудовує систему завдань і запитань за літературно-мистецьким матеріалом, враховуючи різні типи, рівні складності тощо, зважає на специфіку своїх інтелектуально-вольових можливостей, самого літературного матеріалу та ін.; — має досвід співпраці з товаришами, вміє обробляти зібрані факти, аргументувати в режимі усного й писемного мовлення, з використанням різних видів записів, структурувати результати, висновки; — висуває систему гіпотез в основному самостійно або/ї у співпраці з учителем, вміє з товаришами їх підтверджувати/спростовувати; — вибирає умови й може організувати самостійне спостереження за фактами, явищами літературно-мистецького твору; — вільно володіє різними каталогами, джерелами інформації; — оптимально використовує свої інтелектуально-пізнавальні, емоційно-вольові можливості для вирішення літературно-мистецької проблеми під час дослідно-пошукової діяльності
<p style="text-align: center;">IV. Високий (творення)</p>	<ul style="list-style-type: none"> — досконало володіє різними видами діяльності в системі літературної освіти; — має достатньо високий досвід планування й організації своєї читацької діяльності;

Шуляр В.І.

	<ul style="list-style-type: none"> — вибудовує різнопланову систему запитань і завдань до літературно-мистецького матеріалу відповідно до своїх інтелектуально-пізнавальних й емоційно-вольових здібностей; — оптимально й ефективно здійснює рефлексивно-аналітичні й оцінювальні дії щодо виконання дослідно-пошукових завдань над літературно-мистецьким твором; — володіє досвідом співпраці з різними категоріями й соціальними групами під час досягнення нетлінної суті літературно-мистецького явища; — виявляє високий рівень використання різних видів записів (тезування, анотування, реферування, виписки, укладання таблиць: узагальнювальні, порівняльні, типологічні, портретні, рис характеру літературного персонажу т. ін.); — постійно працює над розвитком логіки, пам'яті, мислення, уяви й демонструє це під час літературно-мистецької, читацької діяльності, особистісної співпраці з товаришами, учителем; — аргументовано представляє результати співпраці, читацької діяльності, ґрунтовно описує напрацьоване, формулює переконливі висновки; — ефективно використовує різні джерела інформації до самостійно визначеної мети й завдань, презентує результати дослідно-пошукової читацької діяльності, використовуючи комп'ютерні засоби, інформаційні технології (текстові, графічні редактори, презентації тощо)
--	---

Як приклад, можемо подати зразок додаткових (фонових) компетенцій, набір їх формується за потреби і є довільним, розвиваються, поглиблюються в учня-читача в процесі літературно-мистецької діяльності. Вони можуть бути проструктуровані за вище поданою таблицею й тими рекомендаціями, які описані нами, з урахуванням Загальних критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затверджених Міністерством освіти й науки України (наказ МОН України від 05.05.2008 р., № 371).

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
	<ul style="list-style-type: none"> — володіти навиками роботи з різними джерелами інформації: книгами, підручниками, довідниками, літературно-критичними матеріалами, хрестоматією, енциклопедіями, словниками, епістолярною спадщиною письменника, мемуарними й архівними джерелами, CD-ROM, Інтернет; — самостійно знаходити, видобувати, систематизувати, аналізувати, відбирати необхідну інформацію для вирішення літературно-мистецьких проблем, організовувати, адаптувати, зберігати й передавати її; — орієнтуватися в інформаційних потоках, уміти виділяти в них головне, значуще, об'єктивне, необхідне;

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

	<ul style="list-style-type: none"> – володіти навиками роботи з різними джерелами інформації: книгами, підручниками, довідниками, літературно-критичними матеріалами, хрестоматією, енциклопедіями, словниками, епістолярною спадщиною письменника, мемуарними й архівними джерелами, CD-ROM, Інтернет; – самостійно знаходити, видобувати, систематизувати, аналізувати, відбирати необхідну інформацію для вирішення літературно-мистецьких проблем, організувати, адаптувати, зберігати й передавати її; – орієнтуватися в інформаційних потоках, уміти виділяти в них головне, значуще, об'єктивне, необхідне; – уміти усвідомлено сприймати інформацію, яка розповсюджується по каналах ЗМІ, систематизувати й виокремити й структурувати відібрані матеріали; – бути здатним критично оцінити одержану (зібрану) інформацію, оптимально й доцільно використати та коректно послатися на джерела, з яких вона видобута; – знати електронні адреси, пошукові системи, сайти, які допоможуть зібрати необхідний літературно-мистецький матеріал відповідно до визначеної чи/і обраної проблеми, питання, теми; – володіти навиками користування Інтернетом, електронною поштою, використовувати інформаційні пристрої: комп'ютер, телевізор, відеомагнітофон, телефон, мобільний телефон, пейджер, факс, принтер, модем, копір та ін.; – мати досвід участі в конференціях у режимі он-лайн, чат, форум тощо; – знати й дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог у використанні інформаційних засобів; – володіти способами психолого-емоційної саморегуляції, самопідтримки й самоконтролю в роботі з інформаційними пристроями та засобами.
--	---

ФАСИЛІТАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Рівні набуття, досягнення	Критерії оцінювання літературної компетенції, досягнень учня-читача
	<ul style="list-style-type: none"> – володіє на різних рівнях складовими фасилітативної компетентності; – емпатичне розуміння один одного у процесі літературної освіти, міжособистісних контактів; – безумовне позитивне ставлення та повага поза всякими умовами один до одного під час читацьких (професійно-фахових) дій, у життєвих ситуаціях; – конгруентність кожного, його читацьких (професійно-фахових) дій під час співпраці між собою та з літературно-мистецьким матеріалом; – здатний бути присутнім, щоб упевненістю, довірою наповнити простір співпраці;

Шуляр В.І.

	<ul style="list-style-type: none"> – уміє бути безстороннім і неупередженим, щоб будь-яка точка зору (позитивна чи/і негативна) була почута або/і з розумінням прийнята, толерантно й аргументовано спростована чи підтверджена; – знає, яку методику, технологію (методи, прийоми, засоби) обрати/запропонувати, щоб мати гарантований планований результат; – уміє організувати процес учіння, читацькі й міжособистісні дії не тільки за лінійним принципом, а вводити в синергетичний життєвий і літературно-мистецький простір; – опосередковано впливає на внутрішній світ читача, вибудовує особистісно зорієнтовану систему цінностей та формує себе як успішну Я-особистість; – уміє спілкуватися, говорити так, щоб його почули, відчули і зрозуміли та сприйняли; – приймає учнів такими, якими вони є, вміє створювати ситуацію успіху, щиро радіти його/своєму успіхові; – об'єктивно організовує само- (взаємо-) оцінювання за чітко визначеними критеріями у відповідності до літературно-мистецької парадигми розвитку учня-читача чи гіпотетично ідеальної моделі учня-читача.
--	--

Базові поняття для формування фасилітативної компетенції учня-читача й учителя літератури:

1. **Фасилітатор** (від англ. to facilitate) – полегшувати; той, що допомагає, сприяє, полегшує.

2. **Фасилітація** – явище підвищення швидкості або продуктивності діяльності однієї людини під впливом образу іншої людини, який активізувався в його свідомості (за В. Семіченко, «Психологія спілкування», 160 с.).

3. **Інгібіція** (від лат. inhibere – стримувати, зупиняти) – сповільнення перебігу реакцій ... фізіологічних процесів; явище, протилежне фасилітації (Словник іншомовних слів, с. 225).

4. **Соціальна фасилітація** – поліпшення якості і виконання деяких простих і добре засвоєних операцій (В. Бродовська та ін. Тлумачний словник психологічних термінів в українській мові, с. 185).

5. **Емпатія** (англ. empathy – співчуття, співпереживання) – здатність людини емоційно відповідати на переживання інших (Словник іншомовних слів, с. 199).

6. **Конгруентність** (лат. congruentia) – відповідність, узгодженість і рівність читацьких (професійно-фахових) дій під час літературної освіти.